

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra Kort Begreb af Verdens Krønike i Sammenhæng

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Grundtvigs værker", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 108. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1812_189-txt-shoot-idm3740.pdf (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Længe havde Paverne prøvet paa, hvorvidt de kunde gaa i Ubluhed og dog beholde Magt og Anseelse som den Helliges Statholdere, men de som efter Husses Mord besmittede Pavestolen afnødte Tidsalderen sin Afsky og Foragt. Den liderlige, samvittighedsløse Alexander den Sjette fulgdes af den krigerske og herskesyge Gudsfornægter Julius den Anden, og dennes Eftermand var Leo den Tiende. I denne Pave af det Mediceiske Hus havde Konst 109 og Lærdom en Kender og Beskytter, naar kun begge vilde lade sig bruge til Pragt og Behag, men om Sandheden var det ham ikke at gøre, og hans Ligegyldighed for Mængdens aandelige og evige Vel kundgjorde han ved aabenbart at drive Handel med Syndsforladelse og Salighed. De fremfarne Paver havde alt indbildt de Kristne at en Reise til Rom, Bønner ved Apostlene Peders og Povel's Grave og rige Gaver paa Kirkernes Altre kunde have samme Kraft til at udsone Synden, som en Pilegrimsfærd til den hellige Grav. Først var det eengang, siden, efter det pavelige Skatkammers Leilighed, to og endelig fire Gange i hvert Aarhundrede, at en saadan Syndsforladelse eller, som det kaldtes, Aflad kunde erholdes i Rom, og snart blev det Skik, at de Rige frikjøbde sig fra Reisen. Det var altsaa kun en følgelig Udvidelse, da Leo, for at fylde det udtømte Skatkammer og sanke Penge til Opbyggelsen af Peterskirken, Katolisismens store Bautasten, omsendte Munke i Landene der handlede aabenlyst med Afladsbreve, som en Kramvare. Imidlertid maatte dog mange Sjæle forfærdes for det *nøgne* Uhyre, og Aflads Ugyldighed blive følelig. Hertil bidrog endnu mere den Ubluhed, hvormed Dominicaneren Johan Tezel røgtede, ja overdrev sit Ærinde i det nordlige Tyskland, da han endog solgte Aflad for Synder, som *skulde begaaes*. Men hvem kunde og vilde *lydelig* paatale dette Uvæsen? Konger, Fyrster og Bisper 110 delte i al Fald Fordelen med Paven og Kræmmerne for at dog Noget kunde blive i Landet, de lærde smilede fornemt ad Mængdens Dumhed og lovprisinde den gavmilde Leo. Kun nogle *tydske* lærde opløftede Røsten, men hverken mod det Ondes Rod eller med sand kristelig Tro; den lærde og kløgtige Erasmus fra Rotterdam belo høit Munkenes Vankundighed og Bedragerier, men tænkte dog selv ved sine Gerninger at *fortjene* Salighed; Reuchlin det ebraiske Sprogs Genføder i Tydskland begyndte en alvorligere Strid, men havde dog ikke stort at vove for Sandheden, thi Korsets dobbelte Hemmelighed stod ham ikke klart for Øiet. Kort sagt, den Forbedring selv de redeligste lærde ønskede, var mere udvortes end indvortes og betød *som Hovedsag* ikke stort; medens de tænkte paa at forberede den, vilde Lærdommen gaaet til Grunde, og alt Haab havde været ude. Paa den anden Side sukkede mange tusinde Hjerter i Stilhed, uden ret at vide hvorefter, og for En som kunde og vilde lære dem det, laa Bøgerne opladne og Værktøiet rede. De som følte deres Sygdom laa som Hine ved Bethesdas Dam og ventede paa at Herrens Engel skulde nedfare og bevæge Vandet, de glemte at Bibelen, den hellige Dam, altid er bevæget af Aanden, som der monne boe, eller de vare saadanne Krøblinge, at de maatte have et Menneske som kunde *kaste* dem deri. En saadan Mand var ei let at finde, men Herren er nær hos alle dem som 111 kalde paa ham *alvorligen*, han hører de Gudfrygtiges Skrig og hjælper dem. Det haver stadfæstet sig paa Mennesker og Tidsaldre ligefra Dagenes Begyndelse indtil Nu, og det vil stadfæste sig baade til og i Dagenes Ende; thi Himmel og Jord skal forgaa, men Herrens Ord bliver evindelig.